

Blaðið eigur ein at
vissa sær á posthú-
sum.

SOSIALURIN

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐRALAG

NR. 91

LEYGARDAGIN
7. DESEMBER 1963

36. ÁRG.

Aftur ein kommuna fær SEV-streym

Hvannasunds kommuna við hövuðsbyggunum Hvannasund og Norðepli, sum báðar hava havt egin ravnagussverk eitt áramál, hava nú fingið SEV-streym. Mikil framburður fyri hesar bygdinar og sumuleiðis fyri teir bygdinar har nærhendis, ið hava fingið SEV væl ávegis.

I einum av seinastu bláðunum nevnd vit, hvussu sambands- og fólkaflokkmenn fe'du uppskot javnaðarmanna i 1943 at leggja 300.000 kr. árliga i grunn til ravnagnan av øllum Føroyum.

Somuleiðis nevndu vit, at i 1944 eydnaðist tað at fáa málið so mikil ávegis, at formaðurin i Fossanevndini J. Fr. Øregard longu i des. sama ár fæk kalla umboðsmenn fyri allar kommunur i aprunalliga SEV-økinum til fundar, og at stovnandi aðalfundur i SEV varð hildin 1. oktbr. 1945.

Felagsins innskotspeningur var 1 milj. kr.

Tingið gekk við til at veðhalda fyri lán: 7,5 milj. kr.

Staturin gekk við til at lata 3 milj. kr. i studningi.

Løgtingi var ikki samt um tess studning.

Javnaðarmenn høvdu uppskot um at lata 4 milj. kr. av Mars-hallpeninginum sum studning, men sambandið og fólkaflokkurin vildu ikki ganga við til meira enn 3 milj. kr. ta teir ikki hildu tað verða neyðugt, at smábygdir, ið lugu langt burtur, komu uppi part.

Eitt úrslit av hesum afturhalds- og bygðafgiggindaliga politikki var, at 20 bygdir ikki fingi SEV i fyrsta umfari, meðan peningurin — hin eini milljónin — varð nýtt til at byggja telefonstöðina i Havn.

I hesum sama viðfangi er veri at nevna »kærlleika« sama afturhalds-stýrisins til SEV-bygdinar.

ti samstundis sum SEV var veruleiki legði fólkaflokks-sambands-stýrið 50 pst. toll á allar elektrískar lútr.

Ta ið Klakksveit, sum nú er beinleiðis uppi i SEV, hevði fingið samband við SEV-økið, setti javnaðarflokkurin uppskot á tingi um at fáa lagt so væl til rættis, at aðrar bygdir i Norðoyum beinanvegin fingi samband við SEV.

men tverandi landsstýrisfólk, sambands- fólk- og sjálfstýrisfólkurin, kveistraðu hetta upp-

skot til viks, so púrt einki var gjort við málið.

Meðan Pól J. Olsen, lögtingsmaður, var formaður i Klakksveitar kommunu, fækk Árnafjørður sum er partur av kommununi eistreyt frá verkinum á Strond.

Við hesum tiltaki var gjort væl ávegis av el-línuni, sum nú flytir streym norður um fjall til bygdinar við Hvannasund.

Undir seinasta landsstýri var útvegaður og fingin tilsoyn um so nógván pening til viðari útbyggjan av SEV, at tað gekk reiðliga væl hjá Hvannasunds kommunu at koma uppi part — og nú er SEV eisini ein veruleiki har.

Ein kann ikki lata vera við at minnst aftur á, hvussu afturhaldsflokkarnir altíð i fyrsta umfari eru

ímóti øllum sonnum framburðs-politikki. Ein kann læta gera sær eina toluliga mynd av, hvussu tað hevði verið, um hesin politikkur hevði átt endaligt vald. Júst i hesum máli hava teir vist andlit við

at fella hátt fyrsta uppskotið um ravnagnan av øllum Føroyum

at klipa ein milljón burtur av studninginum til SEV, so 20 bygdir i fyrsta umfari lugu i myrkri.

at avrika litið og einki i niður-gonguárunum 1951—58.

at kveistra uppskot burtur, ið meiddi ímóti einari skjóttari ravnagnin av byggunum i Norðoyum.

at hava longi áramálið hagar til allar bygdir i Føroyum vórðu ravnagnaðar.

JOLABOKURNAR

fara nú at koma. Jólástjórnan er tann fyrsta sum kom i vikuni. Har eru fleiri søgur, yrkingar og frásagnir av kendum og góðum rithovundum og somuleiðis við góðum tekningum, eisini av fleiri ungum monnum.

Nýggi Bókhandilin gevur út. Bókin kostar kr. 6,-.

»MOD DUMHEDEN KÆMPER SELV GUDERNE FORGÆVES«

Undir »sjálfstýrislandsstýrinu« eru sosialu lögirnir alíki broyttir, og eingin fólkapensjónistur ella nakar annar fær eitt oyrt meir av ávum tess, men einans i kraft av teimum lögum, ið smíðaðir vórðu undir landsstýri P. M. Dams.

Ta ið vit hava tikið uppáttur tey kendu orðini: »Mod dumheden kæmper selv guderne forgæves«, so er tað ikki i niðursetandi merking móti teimum, sum t. d. skrivað »Dagbladið« og »14. september«, ti teir kunnu ikki i hesum fori koma undir nakad »dumheds«-heitið; teir vita fullvæl, hvat teir skriva um; men teir spekulera i einari aðrari »dumhede«, sum vónandi ikki er til — navnliga lesaranna.

A fíggjarlógini fyri komandi ár eru sosialu útreiðslurnar 2.036.500 kr. meira enn útgildið varð seinasta árið, sum P. M. Dam sat sum lögmaður.

Hetta vilja landsstýrisbláðini nú gera til, at tað er sjálfstýrislandsstýrið, sum hevur bót so munandi uppá sosialu lóggevuna.

Men tað hava teir aldeilis ikki. Sambært sosialu lögum, sum gjordar vórðu, meðan P. M. Dam sat sum lögmaður, skuldi hin seinasta hækkingin av fólkapensjónini, avlismisensjónini og øðrum sosialum gjöldum fara fram 1. april i ár.

Afturat hesum koma so ymiskar dyrtidarbótur, sum fílskilaðar eru i lógini.

Samanlagt verða hesar hækkingar umleið 2 milj. kr. á fíggjarlógini fyri komandi fíggjari.

Tað vil siga: eingin hækking úttan teir, sum lógfestar vóru, áðrenn hetta stýrið tók við.

18. MARS TIL SOSIAL ENDAMÁL

»14. september« nevni ikki eitt orð um hin partin av sosialu út-

reiðslunum — teimum donsku. Hesin partur er størri enn hin føroyski, og samanlagt verður komandi fíggjarið goldnar umleið 18 milljónir kr. til sosial tiltøk.

Nel tað klæðir ikki »14. september« at siga frá, hvussu størri danski parturin er, og at eisini hann er hækkaður við meira enn 2 milj. kr. — Tað torir »14. september« ikki at taka sær heiturn av, og ti hóska tað best bára at gloyma tað! !

Danski parturin er sum sagt umleið 9 milj. kr. Um stevna »sjálfstýrislandsstýrisins« verður sett i verk — og tað ætla teir væl — skal landskassin eisini taka við hesum útreiðslunum afturat.

Peningurin kann einans fást til vegar við hægri skatti, tolli og umsetingargjaldi.

Longu nú lata fólkapensjónistarnir sín ríkiga lut i nevndu gjöldum til landskassin, og ta teir eisini skulu bera: sín part av teimum 9 milljónunum, verður uppáttur meira at lata burtur av, har ov litið er frammunandan.

Hetta eru tol, ið tala, 2 milj. kr. afturat til gomul og avlamin ljóða vakurt, so leingi ikki eitt orð verður nevnt um tað 9 milljónirnar, ið tað verður at kosta skatta borgarunum meira, ta »sjálfstýrið« verður sett i verk.

Seinastu útróð- rarmenninir komnir

Hósadagin kom »Karin K« úr Grønland, seinastu útróðrarmenninir i Grønlandi komu heim við henni og »nnars« hevði hon 360 tons av fiski sum er landaður á Bædalao til goymslu.

Hetta eru teir menn, sum hava roynt i Eggersø i summar.

Síðan fiskiskapurin byrjaði móti miðjum august, hevur verið hampu ligt fiskiveður, tað mestu tíðina tað tað verður hugsad um, at óhapp var fyri, m.a. »skk« Blíkure, sum skuldi flyta útgerð til útróðrarmennin, hetta gjørdi eisini, at tað var byrjað so seint at fiska.

Tær fyrstu vikurnar var væl av fiski og siga útróðrarmenninar, at plássio er gott at vera á. Tað er fyrstu ferð føroyingar hava røð út frá Eggersø.

VANDIN STÓRUR

18 FERÐIR FLEIRI STÓRROYKJARAR DOYGGJA AV KREFT ENN TEY IÐ LITIÐ ELLA EISINI ROYKJA

Framvegis verður granskað og leitað fram til orsøkinar fyri kreftsjúkuni.

Vit hoyrdu nú um dagarnar at ein nevnd, sum hevur kannað hvat er i tí, at royking og kreft hevur samband við hvørt annað, er komin til tað úrslit, at royking fremur kreft, ella krabbamein, ið tað verður kallað á føroyskum — og ikki minst er tað sigarettroyking.

Hetta er kanningararbeiði, sum er farið fram i heili try á og tilfarið eru 424.000 fólk. Av hesum eru 237.000, ið royktu fleiri enn 20 sigarettir um dagin og hini royktu ikki ella at kalla einki.

18 ferðir fleiri stóroykjarar enn ikki roykjarar doydu av kreft i lungunum, varð útslitið sum nevnd in kom til.

Nú kunnu flakavirkini ikki taka ímóti fiskinum

Tað er nógvar útróður i lotuni. Tað frættist frá flestum bygdam um góða veidu og væl av fiski verður avreiddur til flakaskering og beinleiðis fluttur á marknað.

Ur Runavik hoyrdu vit i útvarpinum, at teir ikki kunnu taka meira av útróðarfiski, ti tað stendur á at goyma.

Samstundis, sum tað i roynd visur seg, at tað er torvur á størri virkissemi á landi og størri úbygging av vinnuni á landi, siggja vit okkara landsstýrið spenna bein fyri tilikum fyriskönum, sum so avgjørt koma at vera ein stór hjálp, so vit sjálvir kunnu avreida og tilvirka egnan fisk.

Viðskiftafólk

kring landið. Vit minna á at vit senda ikki úrvæl teir seinastu dagarnar fyri jól. Annars senda vit sum vanligt móti postupprkravi við vanligum umbýtingarretti.

svartir randseym,
ledurbótur
krónur 47,50

Heilsan

Skósølan Hjá
Jóan Jakku

Vágsbotnur — Tórshavn
telefon 1660

ÚTBJÓÐING

Vegna Tórshavnar býráð verður arbeidd við bygging av nýggi-ari brandstöð boðið út alment i høvuðsentrepris.

Útboðstilfar fæst til láns móti kr. 100,- i veðhaldi frá teknistovuni. Áarsvegur 1. frá tisdagnum 10. desember 1963 kl. 14.000

Skrivlig boð i afturlatnum brævhjálva, merktur »Nýgg brandstöð« skulu verða teknistovuni i hendi aftur i seinasta lagi mándaginn 13. januar 1964 kl. 17.00, og verða boðini ta opnaði, meðan teir, ið boðið hava, kunnu verða hjástaddir.

J. P. GREGORIUSSEN, arkitekt m. a. a.

Kunngerð

Tann 1. januar 1964 og so hvørt sum tryggingarnar falla til gjaldding, verður tryggingargjaldið hækkað við

1/4 0/00 fyrir betonghus
1/4 0/00 fyrir timburhus, kledt við jarni.
1/2 0/00 fyrir timburhus.

Føroya Brunatrygging

Licitatióin

Arbeiði viðvikjandi gerð av høvuðskloakk frá Stoffalagvegnum oman i Klokkegarøtu verður her boðið fram til almenna licitatióin.

Frágreiðing, tekningar og treytir fæast til láns ímóti 50,- kr. i veðhaldi á býarverkfrøðingaskrivstovuni frá mániadegi tann tann 9. desember 1963 kl. 11.00

Skrivlig boð i afturlatnum brævhjálva, merktur: »BOÐ UPPÁ GERÐ AV HØVUÐSKLOAKK« verður at senda býarverkfrøðingaskrivstovuni i seinasta lagi: mániadagin tann 16. des. 1963, kl. 12.00 (á middegi), ta verða tey innkomnu boðini opnað, meðan teir, ið bjóða hava, eru hjástaddir.

Tórshavn, tann 6. des. 1963.

BYARVERKFRØÐINGASKRIVSTOVAN

Seinra DAGUR

Brútleyp. I dag giftast i Havn Herga Geil, Miðvágur, og Andrass Olsen, Funningur.

Sama dag giftast i Vor Frue kirke i Keypmannahavn Ríborg Simonsen, Tórshavn, og Josef Gaerdlykke, Miðvágur. Adr.: Øst-rigs-gade 43, 1 s., København S.

I morgin giftast i Kollafjørður kirkju Torgun Geyti, Kollafjørður, og Tórnur Eliassen, Fuglafjørður.

Duga teir yvirhøvar at siga satt?

Prissudningurin hækkaði meðan javnaðarflokkurin var i landsstýrinum.

14. September hevur fingið ilt av, at útróðrarpriusstudningurin hækkaði uppi 15 oyru pr. kg. meðan javnaðarflokkurin var i landsstýrinum. Tað nyttar ikki siort, at

siga at ikki er so — tað er ein veruleiki.

Heldur ikki hjálpir hjá Dagblaðnum uppáttur og uppáttur at siga, at javnaðarflokkurin var ikki fyri at fáa pensjónaraldrin at standa við teim 60 og 65 árunum, men sum umstøðurnar vóru tá, bar ikki til.

Nú er so tjansur at broyta — tað er bert at vóna at viljin er til steðar hjá landsstýrisstingongun: — Javnaðarflokkurin man ikki verða tann, sum verður bágin!

Ísfiskasøtur

Ísfiskamarknaðurin hevur verið góður hesa vikuna.

Hósadagin vóru t. d. tær sölur við miðalprisi 7 stp. fyri kitti. Porkeningur fækk 5.180 stp. fyri 940 ks. i Aberdeen og Ola Horn fækk 5.770 stp. fyri 840 kite i Grimsby.